

Monumentnummer*: 522635

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 04 november 2002
Kadaster deel/nr 82961/66

Woonplaats* Wassenaar
Gemeente* Wassenaar
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Wassenaar
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Wassenaar	E			1984
Wassenaar	E			1817
Wassenaar	E			1983
Wassenaar	E			1887
Wassenaar	E			1819
Wassenaar	E			1986
Wassenaar	E			2096
Wassenaar	E			1818
's-Gravenhage	X			5975
Wassenaar	E			1985
Wassenaar	E			1765
Wassenaar	E			1987
Wassenaar	E			1820

Omschrijving**

Onderdeel 1: Tuin -en Parkaanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De oorsprong van de buitenplaats Oosterbeek en het bijbehorende PARK was een in een strandvlakte gesitueerde boerderij met 15 morgen land. Deze boerderij werd tussen 1629 en 1659 vervangen door een omgracht herenhuis met geometrische tuin. In 1659 werd het 39 morgen grote goed, bestaande uit een huis, stal, "plantagien en een bos met een bequaam Thuynhuis" verkocht. Het groeide vervolgens uit tot 50 morgen in 1783. Toen bestond het uit een "een herenhuizing met stal en koetshuis, een boomgaard en verdere aanplant, een menagerie en een bij de hofstede gelegen bouwmanswoning met wei- en bouwland en twee moestuinen". Op twee schilderijen uit 1769 is bovendien een aan een vijver gesitueerde tuinkoepel in Rococo-stijl en een statig toegangshek te zien (Coll. Kasteel Sypestein). Bij een verkoop in 1791 werden tevens beelden en tuinsieraden, oranjebomen, broeikassen en een kersenboomgaard vermeld. In de periode 1791-1802 is, evenals die van het aangrenzende Clingendael het park getransformeerd tot een landschapspark in vroeg-landschappelijke stijl, naar ontwerp van J.D. Zocher sr.. In 1802, 1807 en 1815 kreeg Oosterbeek wederom een nieuwe eigenaar. In 1839 werd de buitenplaats aangekocht door de eigenaar van Clingendael, Arnout Willem Baron van Brienen van de Grootte Lindt. In zijn opdracht voltooiden J.D. Zocher jr. en diens zoon L.P. Zocher tussen 1839 en 1854 de aanleg van het landschapspark (litho Lutgers). Er werd in deze jaren tevens een visuele verbinding gerealiseerd met Clingendael, de gracht rondom het huis werd deels gedempt en het park kreeg meer beplanting. Een jaarringenonderzoek wees uit dat de eiken aan de hoofdlaan door het hele park zijn aangeplant in de jaren tachtig van de negentiende eeuw. In de oorlogsjaren wordt Oosterbeek geconfiscieerd door de Duitse bezetter, die op de buitenplaats, evenals op Clingendael, een aantal bunkers liet bouwen en lanceerinrichtingen voor V1 en V2 raketten liet plaatsen. Aan de noord-oostzijde van Oosterbeek werd een tankgracht gegraven. Na WO II vervalt de buitenplaats aan het Beheersinstituut en in 1953 komt Oosterbeek in handen van de gemeente Den Haag, die het een jaar later openstelt voor het publiek. De terreinen van in 1959 aan de zijde van de Benoordenhoutseweg aangelegde sportvelden hebben in 1999-2000 een bouwbestemming gekregen. In 1996 is de toegangslaan met eiken herplant in het kader van de beheervisie 1995. Met zijn centrale wateras, de slingerende lanen en paden en het kronkelend aangelegde beekdal is het landgoed een waardevol, goed bewaard gebleven voorbeeld van een park in de Vroege Landschapstijl.

Omschrijving:

Het met diverse hoog opgaande bomen begroeide park wordt doorsneden door slingerpaden, een centrale vijverpartij met een klein eiland en kronkelende waterlopen, die in verbinding staan met de sloten die de buitenplaats Oosterbeek omsluiten. De in de periode 1839-1854 gegraven, langgerekte vijver was oorspronkelijk gesitueerd in de as van het huis. Deze vijver vormt tevens de centrale zichtas, die zich voortzet tot in Clingendael. In het noord-westelijke eind van de vijver, waar deze naar links en naar rechts een vertakking heeft in de vorm van een slingerbeek, bevindt zich een klein eiland. In een binnenbocht van zuidelijke slingerbeek is een kunstmatige duin opgeworpen. Bij de vijver bevinden zich speel- en zonneweiden, die de zichtas breed houden tot het eind van de vijver. In het verlengde van het huis en de vijver is halverwege de negentiende eeuw een sloot gegraven, die een visuele verbinding met Clingendael vormt. De gracht rondom het huis was verbonden met een uitstulping aan het zuid-westelijke deel van de vijver, die daar tegenwoordig door rododendrons wordt omzoomd. De gracht rondom het huis is halverwege de negentiende eeuw deels gedempt en in dezelfde tijd kreeg het park meer beplanting. De combinatie van een tulpenboom, een moerascipres en een haagbeuk op de oostelijke vijveroever dateren onder meer uit deze periode. De monumentale rode beuk op dezelfde oever is mogelijk nog ouder. Langs de westelijke vijveroever bevindt zich ook nog een bamboebosje. Een eveneens aan de westelijke oever gesitueerde treurbeuk is ook een beeldbepalend element in het centrale deel van het park. Het zicht door het park wordt op diverse plaatsen gefrustreerd door dichte onderbegroeiing. Ook bospartijen hebben door wildgroei van struikgewas en halfwasbomen hun gewenste openheid verloren. De veel door eiken beuken geflankeerde paden en lanen slingeren zich tussen het hakhout, de bossen en de rododendrons door. Vanaf de voormalige toegangshekken slingert ook de laan, die verder kaarsrecht doorloopt naar de Benoordenhoutseweg en nog een restant

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de geometrische aanleg. Ten zuid-westen van de oude hekpijlers loopt, evenwijdig aan een deel van de voormalige omgrachting van het huis, een dwarslaan met kastanjabomen. Een deel van de bomen aan de zuid-oostzijde van de laan is echter gekapt. Behalve vanaf de kant van de Benoordenhoutseweg is het park ook te betreden vanaf de noord-westzijde via een houten brug aan de Van Brienenlaan, die daar het grondgebied van Oosterbeek van dat Clingendael scheidt.

Waardering:

Het park van de historische buitenplaats Oosterbeek is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde, vanwege de tuinarchitectuurhistorische waarde, de landschappelijke- en ensemblewaarde, - doordat het een behoorlijk gaaf en karakteristiek voorbeeld is van een park, waarin de verschillende ontwikkelingsfasen nog goed herkenbaar zijn in de huidige aanleg, - vanwege de hoge kwaliteit van het ontwerp en als een belangrijk werk uit het oeuvre van vooraanstaande familie tuin- en landschapsarchitecten Zocher, - als bijzondere uitdrukking van een typologische en landschappelijke ontwikkeling, die nauw verbonden is met de historische buitenplaatsontwikkeling die in de regio Den Haag/Wassenaar vanaf de 17de eeuw heeft plaatsgevonden. - door de ruimtelijke en functionele relatie met de tuinmanswoning - vanwege de historisch-ruimtelijke en de functionele relatie met het park van de aangrenzende buitenplaats Clingendael. - als onderdeel van de belangrijke landgoederenzone aan weerszijden van de Rijksstraatweg/Benoordenhoutseweg, die min of meer een aaneengesloten geheel vormen en die in hoge mate medebepalend zijn voor het aanzien van de streek - door de goede herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van de landschappelijke aanleg, zowel wat betreft de structuur als de beplanting.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument